

at »... it is better to say nothing than to give wrong information which — quite apart from its practical, political abuse — in turn misleads hosts of later investigators.« (p. 24). Naturligvis er det overflødig at angive Kina's befolkning (beg. 1948) til 463 493 418 (fodnote 2, p. 18), når fejlen på tallet sandsynligvis er »meget stor« (hvad dette så end måtte betyde). Men for det første er der vel næppe nogen, som tager alle decimaler alvorligt, og for det andet er det dog af interesse, at kunne sige »op mod en halv milliard«, — et synspunkt Morgenstern formentlig ville anerkende, men som han (for balancens skyld) burde have taget med.

P. Nørregaard Rasmussen.

Gerhard Tintner: Econometrics. John Wiley & Sons, New York and Chapman & Hall, London 1952. 370 sider. Pris: \$ 5,75.

Wilhelm Winkler: Grundfragen der Ökonometrie. Springer-Verlag, Wien 1951. 220 sider. Pris: \$ 4,50.

Økonometri er ikke et bestemt fag, ikke en gren af økonomien, men en metode i økonomisk forskning. Siden den noget mærkelige *Theory of Econometrics* af H. T. Davis fra 1941 har man ikke set arbejder, som pretenderer en indføring i al almindelighed i denne metode. Nu foreligger der altså pludselig to bøger herom — og rygterne går om kommende »lærebøger«. Begge arbejder er — som sådanne »alene« kan være — referater af arbejder, som bibliotekarer vil kunne rubricere under gruppen »økonometri«. Sådanne referater bliver nødvendigvis tilfældigt valgte og dertil desværre let kedelige. Begge disse bøger gennemgår et hav af litteratur, og det er under alle omstændigheder praktisk med sådanne sammentrængte referater, som kan spare læsere (og lærere) for meget arbejde. Men det er naturligvis svært at gøre det — rejsebeskrivelser vil normalt dog kun være substitut for rejsen selv. — Tintners bog bærer formentlig prisen som den mest fuldstændige rejsebeskrivelse — ikke mindst litteraturhenvisningerne er helt utroligt

omfattende. I disse to bøgeres ånd har anmelderen foretaget en optælling, som viste, at Tintner henviser til 388 forskellige arbejder — størsteparten af disse henvisninger findes tilmed på de første 80 sider. Winkler når kun op på en trediedel af dette.

1. del af Tintners bog er et forsøg på »a non-technical introduction to econometrics«. Det hele fylder 80 sider, og når der skal nås så meget på så kort tid, må det nødvendigvis blive et tempo som hos en amerikansk turist i Rom. Man må vist sige, at disse 80 sider ikke er andet end en kommenteret bibliografi over »økonometriske undersøgelser«. Men en sådan er også særdeles nyttig. Når hertil kommer, at den er ført helt up to date, kan man på det varmeste anbefale denne 1. del til alle, der måtte søge efter økonometrisk litteratur om et eller andet emne.

Såvel 2. del (»Multivariate Analysis«) som 3. del — om tidsrækkeanalyse — er »rent statistiske«. De ligger som sådan uden for nærværende anmelders kapacitet for anmeldelse. Men så vidt det er en amatør muligt at se, gives der en relativt let og for formålet udtømmende gennemgang, som i hvert fald er velegnet til at opfriske delvis glemte ting. Det er dog især forfatterens kæpheste, der rides i disse statistiske afsnit. Bogen får hermed en slagside, som gør den uegnet som en *almindelig* indføring i de relevante statistiske problemer.

Winklers bog ligner mere Davis' fra 1941 — om end den i højere grad lægger vægt på fremstillingen af »matematisk økonomi«, mens de statistiske problemer kun sporadisk udvikles. Den er dog at anbefale for denne, selv om den ikke kan siges at have nået at få noget med fra det sidste ti-år. Ikke alene finder man ingen omtale af arbejderne fra Cowles Commission — som dog formentlig nok kunne komme med til »Grundfragen« — men selv flere af de i 30'erne opdukkede problemer overses. Det er således utilfredsstillende, at »identifikationsproblemet« næsten ikke berøres. Bogen behandler især — for en stor del i form af referater, men dog noget mere

at »... it is better to say nothing than to give wrong information which — quite apart from its practical, political abuse — in turn misleads hosts of later investigators.« (p. 24). Naturligvis er det overflødig at angive Kina's befolkning (beg. 1948) til 463 493 418 (fodnote 2, p. 18), når fejlen på tallet sandsynligvis er »meget stor« (hvad dette så end måtte betyde). Men for det første er der vel næppe nogen, som tager alle decimaler alvorligt, og for det andet er det dog af interesse, at kunne sige »op mod en halv milliard«, — et synspunkt Morgenstern formentlig ville anerkende, men som han (for balancens skyld) burde have taget med.

P. Nørregaard Rasmussen.

Gerhard Tintner: Econometrics. John Wiley & Sons, New York and Chapman & Hall, London 1952. 370 sider. Pris: \$ 5,75.

Wilhelm Winkler: Grundfragen der Ökonometrie. Springer-Verlag, Wien 1951. 220 sider. Pris: \$ 4,50.

Økonometri er ikke et bestemt fag, ikke en gren af økonomien, men en metode i økonomisk forskning. Siden den noget mærkelige *Theory of Econometrics* af H. T. Davis fra 1941 har man ikke set arbejder, som pretenderer en indføring i al almindelighed i denne metode. Nu foreligger der altså pludselig to bøger herom — og ryggerne går om kommende »lærebøger«. Begge arbejder er — som sådanne »alene« kan være — referater af arbejder, som bibliotekarer vil kunne rubricere under gruppen »økonometri«. Sådanne referater bliver nødvendigvis tilfældigt valgte og dertil desværre let kedelige. Begge disse bøger gennemgår et hav af litteratur, og det er under alle omstændigheder praktisk med sådanne sammentrængte referater, som kan spare læsere (og lærere) for meget arbejde. Men det er naturligvis svært at gøre det — rejsebeskrivelser vil normalt dog kun være substitut for rejsen selv. — Tintners bog bærer formentlig prisen som den mest fuldstændige rejsebeskrivelse — ikke mindst litteraturhenvisningerne er helt utroligt

omfattende. I disse to bøgers ånd har anmelderen foretaget en optælling, som viste, at Tintner henviser til 388 forskellige arbejder — størsteparten af disse henvisninger findes tilmed på de første 80 sider. Winkler når kun op på en trediedel af dette.

1. del af Tintners bog er et forsøg på »a non-technical introduction to econometrics«. Det hele fylder 80 sider, og når der skal nås så meget på så kort tid, må det nødvendigvis blive et tempo som hos en amerikansk turist i Rom. Man må vist sige, at disse 80 sider ikke er andet end en kommenteret bibliografi over »økonometriske undersøgelser«. Men en sådan er også særdeles nyttig. Når hertil kommer, at den er ført helt up to date, kan man på det varmeste anbefale denne 1. del til alle, der måtte søge efter økonometrisk litteratur om et eller andet emne.

Såvel 2. del (»Multivariate Analysis«) som 3. del — om tidsrækkeanalyse — er »rent statistiske«. De ligger som sådan uden for nærværende anmelders kapacitet for anmeldelse. Men så vidt det er en amatør muligt at se, gives der en relativt let og for formålet udtømmende gennemgang, som i hvert fald er velegnet til at opfriske delvis glemte ting. Det er dog især forfatterens kæpheste, der rides i disse statistiske afsnit. Bogen får hermed en slagside, som gør den uegnet som en *almindelig* indføring i de relevante statistiske problemer.

Winklers bog ligner mere Davis' fra 1941 — om end den i højere grad lægger vægt på fremstillingen af »matematisk økonomi«, mens de statistiske problemer kun sporadisk udvikles. Den er dog at anbefale for denne, selv om den ikke kan siges at have nået at få noget med fra det sidste ti-år. Ikke alene finder man ingen omtale af arbejderne fra Cowles Commission — som dog formentlig nok kunne komme med til »Grundfragen« — men selv flere af de i 30'erne opdukkede problemer overses. Det er således utilfredsstillende, at »identifikationsproblemet« næsten ikke berøres. Bogen behandler især — for en stor del i form af referater, men dog noget mere

fuldstændigt end Tintner — måling af grænsenyttelighed, efterspørgsel-, udbuds- og omkostningskurver samt konjunktursvingninger, men også mere fjerntliggende emner som befolkningsudviklingen er kommet med. Winklers bog bør uden tvivl læses før Tintners, men bør også suppleres med Tintners. Taget i denne rækkefølge vil disse to værker give læsere en indsigt i — og også overblik over — økonomiske problemstillinger.

Man bemærker, at Winkler har medtaget et afsnit om »indkomstfordelingen«, som jo også (engang) var genstand for mange økonomiske undersøgelser. Det er kun godt, dette er kommet med — og beklageligt, at Tintner åbenbart mener at kunne springe det over. Hvorfor er det gået af mode at undersøge indkomstfordelingen? Er det alene, fordi det tilgængelige materiale er spinkelt — hvilket dog gælder for mange andre, indgående behandlede problemer — eller kan det også være, fordi det er »hot« stof?

P. Nørregaard Rasmussen.

William H. Nicholls: Price Policies in the Cigarette Industry. The Vanderbilt University Press. Nashville 1951. 464 sider. Pris: \$ 6.00.

I 1911 blev den amerikanske tobakstrust dømt for overtrædelse af Sherman-loven og derpå opløst i fire selskaber The American Tobacco Company (hovedmærke: Lucky Strike), Liggett & Myers (Chesterfield), Reynolds (Camel) og Lorrillard (Old Gold) (samt nogle mindre, ubetydelige selskaber). I 1941 stod disse selskaber påny anklaget for overtrædelse af anti-trustlovgivningen. Anklagen lød på, at der eksisterede et hemmeligt samarbejde firmaerne imellem, og at de i det hele taget førte en ligeså monopolagtig politik, som trusten i sin tid havde ført. Ved forskellige instanser fra 1941 til 1946 blev samtlige selskaber dømt; denne gang dog kun til betaling af kæmpemæssige bøder, men ikke til videre opløsning.

Til hele den lange og indviklede proces blev der indsamlet et meget stort materiale, dels i form af statistik over salgs-

priser, forhandleravancer, reklameindsats, omsætning, omkostninger osv., dels i form af indgående forhør over branchens ledende mænd. Dette materiale, som er nedfældet i 10.000 siders retsreferat, har prof. Nicholls gennemløjet; og suppleret med oplysninger fra forskellige andre kilder har det dannet basis for hans bog om prispolitikken i den amerikanske cigaret-industri. Så vidt man kan konstatere, er det blevet til den mest grundige og omfattende redegørelse for en branches prispolitik, der endnu er blevet offentliggjort. Selv om Nicholls enkelte steder beklager materialets ufuldkommenhed og erkender, at yderligere oplysninger havde været nyttige, er materialet dog næsten så fint som ønskes kan. Resultatet er i hvert fald blevet en overordentlig værdifuld bog, der vrirler med faktiske oplysninger af interesse ikke blot for teoretiske økonomer, men også for forretningsfolk og — for visse afsnits vedkommende — for jurister.

Bogens første halvdel benyttes til en grundig gennemgang af de tre store selskabers prispolitik fra trustens opløsning og frem til 1950. Hver eneste prisændring analyseres på grundlag af foreliggende markedsdata samt virksomhedernes egne oplysninger om deres motiver til de foretagne forandringer. Helhedsindtrykket bliver en branche, der er stærkt præget af konjunktural handlemåde i form af stiltiende aftaler, prisføreskab osv. Det fremgår klart, hvorledes de tre store hele tiden er på vagt over for hinanden, hvorledes den enes konkurrencemæssige skridt straks neutraliseres af de to andre; et forhold, som gør, at priserne på de tre hovedmærker hele perioden igennem praktisk talt er identiske — i de fleste tilfælde er enhver forandring blevet fulgt af de to andre inden 4 timer, hvilket danner baggrunden for den offentlige anklagers sandsynlighedsbevis for, at der må have eksisteret en hemmelig aftale. Jævnfør følgende oversigt over antal prisforandringer, initiativtager, og hvorvidt de andre er fulgt med. (Angår perioden 1917—1950 minus den tid, der var priskontrol. Uddrag af Nicholls tabel 51, s. 175):